

Lindmalva, *Abutilon theophrasti* i Dalarna – min första cyberblomma

Staffan Jansson, Säter

I september 1999 besökte jag Sätters soptipp efter vägen mot Smedjebacken. Längre tillbaka har den brukats som deponeringsplats för huvuddelen av kommunens avfall. Numer används den huvudsakligen som sorteringsstation och mellanlager för olika typer av avfall i väntan på vidare transport. En viss deponering av t. ex. schaktmassor och aska från sopförbränningen sker dock fortfarande, om än inte så länge till. Mer om detta nedan.

Soptippen visade sig hysa en rad arter, vilka rätt ofta dyker upp på denna typ av mark. Sålunda klängde stora hult av skärvinda kring skrothögarna och bland sparv- och skatnävan tycktes halva trädgården ha flyttat in – åbrodd, mattram, margueriter, tagetes, ringblommor, gullklematis, dill m.m. Och så tomater, överallt dessa tomater... Andra klassiska soptippsarter var malörtsambrosia (10 ex.), svinamarant (3 ex.), ballongblomma (t. rikl.) och spikklubba (10 ex.). Fågelfrön är väl det rimliga ursprunget till sådana arter som kanariegräs (i tuva), hönshirs (5 ex.), kolvhirs (1 ex.) och vanlig hirs (t. rikl.).

Bland dessa olika växter fanns så spridda exemplar av något jag aldrig hade sett förut och inte heller kunde hitta i floran, trots idogt letande. Vad är det som är ca 180 cm högt, har gula blommor, rundade blad med en liten spets och är kraftigt sammets- och glandelhårigt överallt? ”Malva” var min spontana ryggmärgsreaktion, men inte finns det väl några gulblommiga malvor i Sverige?

Det enda som verkade återstå att göra var att pressa delar av ett exemplar och skicka iväg den för bestämning. Innan jag kom mig för med detta tittade jag dock i Thomas Karlssons ”Förteckning över svenska kärlväxter” (Svensk Botanisk Tidskrift 91 (5) 241-560 (1997)). Bladformen hade fått mig att associera till krukväxten klockmalva (eller blomsterlönna om man så vill). I listan hittar man släktet *Abutilon*, på svenska klockmalvor. En enda art verkar förekomma i nord-nästligen *A. theophrasti*, lindmalva.

Jag bestämde mig då för att undersöka möjligheterna att hitta någon matnyttig information på Internet och gick därför in på sökmotorn Evreka och sökte på ”*Abutilon theophrasti*”. Raskt får man då ett drygt tusental träffar... Dessa är naturligtvis omöjliga att gå igenom eller överskåda, men redan av listan över träffar ser man att de flesta verkar vara från Amerikanska sidor om olika ogräs och att lindmalvan på ”Amerikanska” verkar heta *velvetleaf* (”sammetsblad”), ett passande namn med tanke på den täta och mjuka behåringen. USA: s ogräsbekämpande myndigheter visar sig också ha vänligheten att visa bilder på arterna de beskriver. När så både beskrivning och bild på flera sidor stämmer överens är det inte längre någon tvekan – lindmalvan har hittat till Dalarna.

Begränsar man sedan sin sökning till svenska sidor, hittar man snabbt till ”den virtuella floran” som Naturhistoriska riksmuseet sköter. Här kan man läsa att ”lindmalva känns lätt igen på de stora hjärtformade bladen och gula blommorna, den är också den enda av våra malvaväxter (Malvaceae) som saknar ytterfoder”. Den första fynduppgiften är från ballastkajen i Kalmar 1925, även om tidigare fynd finns uppgivna i senare litteratur. Ett av exemplaren från Kalmar finns i museets samlingar och kan beskådas i ”bildgalleriet” på samma sida.

Lindmalvan är en viktig spånadsväxt i Kina (på danska heter den ”kinajute”) och togs tidigt till USA, där den dock spridit sig och blivit ett mycket besvärligt ogräs som uppges orsaka förluster för jordbruket på miljontals dollar. I Sverige finns spridda fynd från de södra delarna av landet, men några uppgifter om tendenser till mer massiv spridning har jag inte kunnat hitta. Det är rimligt att anta att den saknar möjlighet till detta i vårt klimat. Det är också osäkert om den kan klara av att etablera några mer stabila populationer i landet. Thomas Karlsson markerar den i den nämnda förteckningen som ”tillfällig eller kvarstående”.

Framtiden för alla arterna på tippen får väl idag också anses osäker, då den till följd av EU:s strängare deponeringsdirektiv måste avvecklas. Allt för stora investeringar skulle krävas för att nå upp till nödvändig standard för fortsatt drift. För att förhindra lakvat-tenavrinning och miljöeffekter liknande de vid sjön Molnbyggen i Leksand ska en avslutad deponi även sluttäckas. Vi får väl se om några av arterna kan komma att klara en sådan behandling.

